

Az Igazságos

Kő András
újságíró

Nagy esély van arra – állt a hírekben –, hogy a székesfehérvári Szűz Mária-bazilika alatt lévő emlékhelyről napvilágra kerülhetnek Mátyás király földi maradványai, amelyek egy nemzeti kegy- és zarándokhely megépítését vetíthetik előre. Megdobogtatja a szívet a hír, még ha több mint fél évezredes ajtó nyílik is ki a múltból, amelyre sokan talán legyintenek. Pedig hihetjük, hogy a holtak kormányozzák az élőket. A múlt szónak különös, sokoldalú és sejtelmes jelentése van magyar földön. Nemcsak elmúlt időket értünk alatta, olyasmit, ami bevégeztetett, hanem olyasvalamit is, ami folytatódik. Múlt – mondjuk, és a jövőt értjük alatta. Nem volt olyan kor a magyar történelemben, amely ne egy halottat hívott volna vezérül. Vörösmarty Árpádót idézte, Arany Attilát, Petőfi Rákóczi-t, Ady a kurucokat. Zrínyi Miklós Mátyás királyhoz fordult segítségért. Ugyanígy Berzsenyi Dániel és Széchenyi István is. Ha van nép, amelynek nagy halottai csakugyan halhatatlanok, s azért halhatatlanok,

mert nem múlt el, ami ellen küzdöttek – akkor a magyar az.

Szigethy Gábor színház- és irodalomtörténész így indítja előszavát Kardos Tibor Ki volt Mátyás király? című esszéjének bevezetőjében: „Meghalt Mátyás király, oda az igazság – sóhajba fúló ima ötszáz éve a Kárpát-medencében.” Hihetjük, hogy a közmondást minden magyar ember ismeri. „Nagy király volt – olvassuk alább –: különbséget tett a hatalom politikai érdeke és a szellemi értékek védelme között. De nem bocsátott meg az elnevetkezőknek.”

Kardos Tibor tudós egyetemi tanár említett esszéjében rávilágít, hogy a legrégebb, de legjellemzőbb magyar mondást, amely Mátyást mint az igazság védelmezőjét állítja elének, Heltai Gáspár írta le: „Meghalt Mattias kyral, elkeolt az Igassagh!” Mátyás igazságszolgáltatása erélyes volt, gyors és irgalmatlan, a gonoszokat megbüntette, a jókat megjutalmazta. Az egyszerű nép között járt, sokszor álruhában, de szívesen nyitott ajtót minden panaszosnak, ellenőrizte a nép helyzetét, és megfékezte a nagyurakat. „Így született meg Mátyás királynak, az Igazságosnak az alakja sóhajból és panaszból” – állítja Kardos Tibor.

Gyönyörű mesék, szellemes adomák, tréfák szólnak az Igazságos Mátyásról. És az utókornak ez a leg-

nagyobb kitüntetése, amelyet egy uralkodó a néptől kaphat.

Igazság – a szó úgy nőtt hozzá nagy királyunkhoz, mint fához az árnyék. Mátyás számára az igazság fontosabb volt, mint a tények. Tettei azt igazolják, hogy az igazság ott van körülöttünk – mindegy, hogy a kérdés csak az, hogy mire figyelünk. Tudjuk azonban, hogy abszolút igazság nem létezik; sem a bírósági termeken belül, sem azokon kívül. Mátyás azért is volt nagy király, mert nem félt az igazságtól. Bebizonyította, hogy az igazság tisztelete olyan vonás, amely nem születik velünk, de a jó ízlés és az arányérzék részeként szert tehetünk rá. Ritka kincs. Napjainkban, az egyetemes félrevezetés és a tengernyi hazugság korában a keresése aktuálisabb, mint valaha! De írhatom azt: minden hazugság az igazsághoz terel, amely a tapintattal összeférhetetlen.

Kölcsey, aki leginkább féltette a magyart attól, hogy megfélemlézik az ősokról, ezt a tanácsot adta: „...szedjétek össze a romokat, s tegyetek belőle mély alapot a jövő nagyágnak... csináljátok a békeség műveit temérdekekké.” Mátyás király, az Igazságos földi maradványai újabb lehetőséget nyithatnak számunkra a békeség irányába. De akarunk-e, tudunk-e élni majd velük? ■

Magyar Hírlap, 2021. április 17.